

GOSPODARSKI VESTNIK

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V TRSTU

Št. 5. V Gorici, dne 1. maja 1926. - Gorizia, 1 maggio 1926. Leto IV.

Izhaja mesečno. - Naročnina 10 lir letno. - Posamezna številka po 1 liro. - Esce ogni mese.

Izdaja:
ZADRUŽNA ZVEZA V TRSTU

Uredništvo in uprava se nahajata v Gorici, via S. Giovanni 6./I. na dvorišču.

Vsebina 5. številke 1926.

Furlan Janko: Kmetška mladina	85	POLJEDELSTVO:	
ZIVINOREJA:		Ing. Čok Andrej: O umetnih gnojilih (dalje)	94
* * * Cepljenje proti rdečici	86	G. F.: Brananje travnikov (z dvema slikama)	95
Dr. G. J.: Prva pomoč v hlevu (dalje)	86	Ing. Podgornik Anton: Ob setvi turšice	96
Zivinozdravnik Gerbic Josip: Ko kupujem	87	* * * Pridelujte več krmske pese	97
kravo (konec)	87	SVILOGOJSTVO:	
P. A.: Vzgoja purančkov	88	G. F.: Par nasvetov umnemu svilorejcu	97
* * * Pregledovanje bikov	89	DAVKI IN PRISTOJBINE:	
* * * Uvoz bikov	89	Gorkič France: Migljaji davkoplačevalcem (dalje)	98
MLEKARSTVO:		GOSPODARSKI KOLEDAR:	
Ing. Podgornik Anton: Vpliv neprijetnega duha na mleko in maslo	89	Maj	99
ČEBELARSTVO:		VPRAŠANJA IN ODGOVORI:	
Dr. Bobič Leopold: Kaj je z novim zakonom o zaščiti čebelarstva in s prevažanjem na pašo?	90	30. O prijavi užitnih pravic na skupnih zemljiščih	101
* * * Kaj pravijo vremenski preroki?	91	31. Kako naj gojim purančke?	101
* * * Opozorilo	91	32. Kako se zabrani rija na refošku?	101
VINOGRADNIŠTVO:		33. Koliko znaša količnik za povišek vojne odškodnine?	102
* * * Skropite pravočasno	91	34. O dednih pravicah	102
Ušaj Just: O grozdnem molju	91	35. Koliko vina smem prodati brez užitnine?	102
* * * O cepljenju v zeleno	93	36. Kako spravim obnožino iz čebelnih celic?	102
SADJARSTVO:		TRŽNE CENE	
U. J.: Pozor na breskve!	94	GOSPODARSKI DROBIŽ	
			103

Zavarovalnici „LE NORD“ in „ROYAL EXCHANGE“

sla najgotovješi zavarovalnici proti požaru, strelji,
in vsem drugim nezgodam.

Zastopstvo za GORIŠKO in bivšo KRANJSKO ima
HROVATIN KSIST

v GORICI, Viale XXIV Maggio št. 11 - prej ul. Treh kraljev.

Zavarovanje proti nezgodam delavcev na delu.

OKRAJNA POSOJILNICA V IDRIJI

registrovana zadruga z neomejeno zavezo. Ustanovljena leta 1894.

Uraduje v lastnem posloju vsak dan, izvzemši nedelje in praznike.

OBRESTUJE hranilne vloge na knjižice po 4^{0/0} čisto
vloge na tekoči račun " 4^{1/2}^{0/0} "
 Večje in stalne vloge po dogovoru.

DAVEK OD VLOG PLAČUJE ZAVOD SAMI

Izvršuje denarna nakazila v tu - in inozemstvo. — Izdaja brezplačne cirkul. nakaznice in čeke. —
 Inkaso faktur in cesije terjatev.

Posojila na vknjižbo, menično poroštvo in zastave. Trgovcem in obrtnikom otvarja pasivne
 tekoče račune. — Poštni tek. račun štev. 11/1591 - Položnice komitentom na razpolago.

Najpopolnejše jamstvo za vloge.

Tvrdba „VINOAGRARIA“ v GORICI, Piazza della Vittoria (Travnik) štev. 4. prodaja

Quassia-trske (najboljše in najcenejše sredstvo za pokončevanje listnih uši
 na breskvab), svinčeni arzenijat (najboljše sredstvo za zatiranje grozdnih
 in sadnih moljev), gumijeve trakce za cepljenje trt, cepilne nože znamke
 «Kunde», razna semena, orodja in čebelne panje ter druge potrebščine za
 sadjarje, vtrnarje, vinogradnike, živinorejce in kletarje. Posebnost: Mali in
 veliki posnemaalniki za mleko, dunajske škropilnice za trte s pumpo od zunaj.
Blago zajamčeno dobre kakovosti. - Cene konkurenčne.

Lastnik: **JUST UŠAJ**, enotehnik in agronom.

Zennaro & Gentilli - Trst

Največje zaloge v Julijski krajini: Steklene, porcelanaste in lončene posode, šip,
 zrcal, vsakovrstnega kristalnega stekla v vseh merah;

Zaloge in uradi: Via P. L. Palestrina št. 3 in 7 (bivša Via delle Acque) telefon
 (št. 225.

Nadrobna trgovina: Piazza Imbriani (bivša Piazza S. Giovanni) tel. št. 26-29.

Prehodne zaloge: v prosti luki št. 4.

ROJAN . Tovarna zrcal (lastno poslojje) - TRST

KMEČKA BANKA

registrovana zadruga z omejeno
 zavezo

V GORICI, PIAZZA DE AMICIS
 (prej Koren) štev. 12.

sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po
 5^{0/0}, večje in na daljšo odpoved vezane vlóge,
 po dogovoru. Dovoljuje posojila na vknjižbo
 in poroštvo pod ugodnimi pogoji.

SLOVENSKA ČEBELARIKA ZADRUGA ~ GORICA

Via S. Giovanni 6/I.

ima v zalogi satnice
 po 30 L kg in drugo
 čebelarško orodje :-:

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 5.

V Gorici, dne 1. maja 1926.

Leto IV.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno
10 lir. — Posamezna številka 1 liro.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via S.
:: Giovanni šte. 6., I. nadstr. ::

Ponatis je dovoljen s popolno navedbo vira.

Furlan Janko:

KMETSKA MLADINA.

Okrog kmetске mladine se suče danes naša skrb, ona tvori vsebino vprašanja, ki mu moramo posvečati največjo pozornost. Ali more biti o tem kak dvom?

Mladina je odprla knjiga, kamor neizbrisno pišemo in zarišemo osnove, kar nam dovolj jasno priča naša mladost: utisi, doživljaji, predstave i. dr., vse oživlja na način, da zajme poznejše zavestno duševno življenje.

V našem slučaju gre za pravi kmetški naraščaj, duševno izobličen v smislu zahtev kmetijske kulture, za naraščaj, ki bi bil sposoben pravilno umevali svoje naloge in temu primerno usmeriti svoje socialno udejstvovanje, ki bi živel zavestno gospodarsko in duševno življenje.

Naglo in vedno bolj nas objema spoznanje, da iz sedanjega neumevanja in zbejanja ni rešitve, dokler ne bo mladina vzgojena v ljubezni in spoštovanju do svojega poklica in v razumevanju strokovnega vprašanja, kakor vidimo v ostalih dveh gospodarstvih: v obrti in trgovini, ki končno ne zavzema v zgodovini tako častnega mesta kakor kmetijsko gospodarstvo, katero tvori večno osnovo snovnemu in duhovnemu spolnjenju, četudi je polisnjeno v skromno ozadje. To podcenjevanje se maščuje in se bo v doglednem času še bolj maščevalo. Zgodovina, ki ima v vsaki dobi svoje posebne zahteve, nas ravno opozarja na zmoto, v katero smo padli po zgrešeni vzgoji. Ali je res bogastvo le vse ono, kar tekmuje v bahavosti in razkošju, v varljivi zunanosti? Če je to res: kaj končno iščemo?

Vsa prizadevanja, vse zastavljene sile, vse snovanje je le poskus brez znatnih in trajnih uspehov, je le truda-polno krpanje. Dokler ni to vprašanje zajeto in promatrano s stališča širokoteznosti in smotrenosti v vsem svojem dalekosežnem pomenu, tudi zgolj strokovno vprašanje, kateremu se od nekod pripisuje neka popolnost, dovršenost, ostane le poskusna poteza, brez odznaka resničnega življenja, poteza, ki ni zmožna ustvariti višjih stremeljenj in one vstrajnosti, ki podžiga tudi v najhujših trenutkih; tako strokovno podajanje ni snujoče, lemveč se omeji le na ozko pojmovanje snovnih pridobitev ali kraško na vsakdanji kruh.

Iz pomanjkanja osnovne izobrazbe, v katero pada naša mladina, posebno pa kmetška, grozé težke posledice, da uničijo še to, kar obstoja in pahnejo mladino v porazno mlačnost in brezbriznost, oziroma jo zajmejo na način, da bi ta delovala porazno.

Mladina, ki je sicer rojena ustvarjajoča sila, je zelo dovzetna tudi za slabo. V tem pogledu pa je vas k sreči veliko na boljšem od obrtnih in trgovskih središč, od trgov in mest. Tožbe o pokvarjenosti mladine niso umestne, dokler tej ne nudimo dobro premišljene vzgoje in resnične, življenja zmožne izobrazbe. Mladina hoče življenja, stremi za udejstvovanjem in ljubi naravo in vse, kar je z njo v zvezi. Zato bi morali zaklade in bogastvo zemlje ter njeno tvorno silo predočati tako, da vzljubi zemljo nele s srcem, marveč tudi z razumom.

Podcenjevanje kmetškega življenja

in povelečevanje ostalega sveta deluje na mladino porazno, ker zasaja neko varljivo lepošo, da zasanja o bogastvu in jo odluji domu.

Če umevamo vzdržanje kmetijske plasti od prave strani in razumemo zaklade velike moralne vrednosti — je čas za zdravo zamišljeno osnovo smotrenega dela.

Kakor ne trdimo, da je to delo lahko, posebno, ker vsebuje to vprašanje posebne pažnje in promatranja s stališča naših izjemnih razmer, — tako ne moremo trditi, da je nemogoče in ne-

izvedljivo. Sila rodi potrebo, volja do življenja snuje življenjske načrte.

Torej?

Mladina naj se seznanj z visokim poslanstvom kmetijskega udejstvovanja, dozna naj pomen kmetijstva v splošni gospodarski uredbi in dobi naj zdravo strokovno razumevanje, da bo sposobna razpolagati s svojo glavnico razmeram in času primerno.

Ni časa za odlašanje in dolgovezno razmišljanje; treba je trdnih ukrepov na zdravem osnutku.

Živinoreja.

CEPLJENJE PROTI RDEČICI.

Kmetovalci! Ko pričnejo topli dnevi, mislite na to, da morate svoje prasiče cepiti proti rdečici, da jih obvarujete pogina, sebe pa mnogih sitnosti in škode. Če je le mogoče, naj se cepljenje po 14 dnevih ponovi. Tako dosežete, da bodo vaše živali učinkujoče zavarovane proti rdečici, ki tako rada izbruhne v vročih poletnih mesecih. Dognano je, da pogine pri močni rdečici 95% prasičev, ako niso bili cepljeni, zguba pri cepljenih prasičih znaša jedva 0.08 do 0.1%. Cepljenje sme izvršiti le živinozdravnik.

Ne tresite se za onih par lir, ki jih morate izdati za cepljenje. Pomnite, da so slotaki in lisočaki v nevarnosti, ako cepljenje opustite. Umen prasičjerejec ve, da brez žrtev ni uspeha.

Dr. G. J.:

PRVA POMOČ V HLEVVU.

(Dalje.)

Solnčarica.

Večkrat se pripeti, zlasti pa v gorkem poletnem času, če se ob najhujši vročini goni žival na delo, da obleži ta ali ona zadeta od solnčarice.

Največkrat napada solnčarica dobro rejene, odrasle živali, ki prenaporno delajo. To bolezen spoznamo po sledečih znakih:

Žival se med hojo ustavi in se ne gane z mešta; ima top, nem pogled, podplute oči, burno diha, dlaka se ji ježi, je neobčutna, če jo poganjaš, včasih zamuka in se zgrudi na tla.

V najhujših slučajih pomaga, če ji takoj puščamo kri. Ako ne znamo puščati, ali, ako se nam napad ne zdi tako nevaren, utegne pomagati, če močimo glavo neprenehoma z mrzlo vodo, ostali život pa le v presledkih.

Pomaga pa tudi drgnjenje s suho slamo ali cunjjo, še bolje pa s čistim špiritom ali pa s pokafranim špiritom, kisom in sličnim. Pri tem delu je treba napadeno žival s potrebno močjo odrgniti po površini života.

Ko napad nekoliko odleže in pride žival nekaj k sebi, jo je odgnati v senco, kjer ni hude vročine, klistirati in ji dati dobro solnato čistilo, na primer $\frac{1}{2}$ kilograma grenke soli v štirih litrih morne vode.

Onemoglost.

Češče se pojavlja pri živini tudi onemoglost. To se dogaja posebno pri bolj šibki živini, ki je morala prenaporno delati, pa je dobivala dalje časa premalo krme, ali pa tako krmo, v kateri je bilo premalo redilnih snovi.

Obnemorejo prav lahko tudi take živali, ki jih vprežemo v delo, predno so še prav okrevale po bolezni, pa tudi ta-

ke, ki so šele telile in se že uporabljajo za delo, slednjič vse oslabele živali, ki jih neusmiljena roka zaslepljenega človeka ali pa brezsrčnega hlapca sili z udarci in bičem k prenapornemu delu.

Sibkim, upehanim živalim, ki vsled trudnosti in onemoglosti omahujejo, ne smemo takoj dajati obilo krme. Čim zapazimo, da se žival radi oslabeledosti ne more vzdržati, dajmo ji použiti $\frac{1}{2}$ do 1 liter močnega gorkega vina, kakor pač presodimo, ali ga more ali ga ne more žival prenesti. Potem jo dobro drgnimo po hrbtu s terpentinovo esenco, z žganjem ali s kakim drugim sličnim sredstvom in naredimo ji moren klistir ali k večjemu dva.

Nato žival pokrijmo. Preudaren živinorejec pošlje tudi po živinozdravniku, da s primernim vbrizgavanjem ali pa z drugimi zdravili reši žival iz nevarnega položaja, in da odredi, s kakšno krmo jo je zopet pripraviti do moči. Velja pa prav posebno tukaj ono pravilo, ki pravi, da je mnogo lažje bolezen preprečiti, kakor pa jo pregnati, ko se je že enkrat zajela v telo. — (dalje.)

— —

Živinozdravnik Gerbic Josip:

KO KUPUJEM KRAVO...

(Konec.)

Grda je razvada, da takrat, ko prodaja prekupec ali pa tudi živinorejec sam kravo, da iste ne pomolze, predno jo pripelje na trg. Krava naj izgleda kot dobra mlekarica, velikost vimena naj to dokazuje. Živali pri tem hudo trpe, vime je silno občutljivo in kot posledica so včasih različne bolezni. Ne kupuj in ne prodajaj take krave, kateri priteka vsled tega, ker ni bila pomolžena, mleko iz vimena.

Ko kupuje naš živinorejec kravo, naj ne zabi prepričati se, ali ni mogoče krava bolna na kužnem katarju na spolovilih. Ako bi morebiti opazil, da je krava pod repom na mestu, kjer se dotika sramnice, nekam zamazano-mokra, moramo biti oprezni, kajti spet se je pričel pojavljati v deželi v večji meri kužni ka-

tar na spolovilih. Na vsak način pa je neobhodno potrebno, da se prepričamo, ali se morebiti ne nahajajo takoj ob vrodu v nožnico na dnu iste male bulice, kot nekako proso. Kužni katar na spolovilih ima za posledico: neplodnost, žvrženje, beli tok, zaostalo posteljico in še druge take drobe, katere narede iz dobre krave malovredno mrho.

Opozarjati moram tudi še enkrat na bolezen: beli tok pri govedu, o katerem smo že poročali, ali je vredno o njem še enkrat pisati. Beli tok iz sramnice pri govedu ni težko spoznati, saj ima ta bolezen jako vidne znake, katerih glavni je ta, da priteka kravi iz nožnice belorazjedena snov, včasih več, včasih manj, posebno kadar govedo leži. Krava kaže znake brejosti in se ne poja. Mleka ima krava dolgo časa skoro vedno enako. Krava se nahaja v stanju začasne jalovosti, ter se le v bolj redkih slučajih očisti do dobra in to šele po mesecih in letih, tako, da se zamore še oploditi. Ako privedeš v hlev kravo, od katere teče bela, gosta tekočina, vedi, da si naredil slabo kupčijo; krava pač nosi in izgleda kot breja, toda ne nosi v maternici novega življenja, nego ono belkasto snov. Tako kravo je težko zdraviti in jo prepustimo naravnemu ozdravljenju, ako do tega sploh še pride. Drži tako kravo tako dolgo, dokler ti z mlekom plača krmo, katero požre.

Ko kupuješ kravo, glej, da ne kupiš take s kostolomnico. Kako pa naj jo spoznamo, bode te vprašali? Ne bode to težko, samo poizkusimo pritisniti z roko na zadnje rebro goveda, tam na sredi trupla, kjer rebro najbolj štrli navzven. Kravam s kostolomnico in mehkokostnim kravam, se rebro kaj rado upogne pod nemočnim pritiskom roke, tako da se zdi ob rahlo močnejšem pritisku, kot bi se moralo rebro zdaj pa zdaj zlomiti. Le nekoliko vaje je treba, pa bomo takoj lahko spoznali mehkokostna živinčeta. Ako kupiš kravo, katere se ti zdi nekoliko mehkokostna, kupi ji v naših združnih podjetjih klajno apno, ter dajaj ji dnevno eno žlico. Zakaj le v združnih podjetjih, bode te vprašali? Zato, ker je

pri teh podjetjih klajno apno kemično preizkušeno, medtem ko sem opazil, da prodajajo ponekod klajno apno, katere-mu je primešana neka svinčena zmes. Klajno apno poslano pri tem bolj težko, prodajalec ima večji zaslužek, živinore-jec pa — ogromno škodo.

Predno kupimo kravo, bi bilo dobro tudi jo preizkusiti ali ne morebiti kašlja. Kako naj to naredimo? Poizkusimo to tako-le: vzamemo vrečo ali pa kako drugo cunjjo, ter zamašimo nosnice krave s tem, da pritisnemo s palcem v eno nosnico s kazalcem v drugo nosnico del vreče ali pa cunjje, toliko pač da bodo nosnice zaprte in je pri tem govedu dihanje skozi nos onemogočeno. Ko prične kravi pojemati sapa, kar spoznamo po tem, da prične žival stresati z glavo in se braniti, takrat kravi odmašimo nosnice. Ako krava v naslednjih trenutkih zakašlja, bodimo oprezni in ne kupujmo takega kašljajočega goveda, ker bi nam potem tudi doma v hlevu prhalo, kihalo in kašljalo.

P. A.:

VZGOJA PURANČKOV.

»Že parkrat sem poskusil, da bi si vzgojil mlade purane (piščeta), a vsakokrat mi je to spodletelo. Mislim, da leži vzrok v tem, da ne vem, kako bi jih moral v prvih dneh po valjenju hraniti. Prosim zatojrež uljudno, da mi kot zvestemu naročniku Vašega nad vse koristnega lista po mogočnosti na priloženi dopisnici odgovorite in daste natančnega pojasnila glede hrane (pitanja) v prvih tednih; potem tudi, ali vpliva gorkota na njihov razvoj. Jajca pure sem podložil pod kokljo (kokoš), ker je baje bolj pridna za čepenje«.

Na to vprašanje odgovarjamo v posebnem članku, ker predmeta ni mogoče v par vrsticah izčrpno obdelati in ker bi mogla zadeva zanimati tudi širši krog naših naročnikov.

Vzreja mladih purančkov zahteva obilo truda in skrbi, ker so **napram mrazu in mokrofi posebno občutljivi** in v primeri z mladimi piščeti zelo okorni in ne-

rodni. Prva hrana za mlade purančke je podobna hrani za piščeta. Prvih 48 ur po izvalitvi tudi purančki ne potrebujejo nikake hrane. Šele po pretoku tega časa jih začnite krmili po malem, toda večkrat. Da se pospeši prebava, je, kakor za piščeta, tudi za purančke nekaj neobhodno potrebnega, da dobijo tudi purančki v svoj želodček pred vsem droban rečni pesek (svišč). Na to jim začnite pokladati oluščeno in zdrobljeno proso ali proseno kašo ali mesto te ovseno ali ječmenovo zdrobljeno kašo. Tudi oluščena in zdrobljena ajda je dobra prva krma. Polagoma jim začnite krmili drobtine starega dobro pečenelega bellega kruha skupno z drobno zrezanim ali seseklanim kuhanim jajcem. Istotako začnite polagoma mešati med prej navedena krmila tudi drobno zrezano solato, spinačo, **mlade koprive** ali krešo. Nikdar ne sme manjkati purančkom sveže pitne vode. Med krmo jim lahko začnete kmalu primešavati tudi mesno hrano, ličinke žuželk, gliste deževnic, mesne ostanke, vse drobno zrezano. Razun prej navedenih krmil je dober za purančke tudi rižev zdrob, turšični zdrob. Redno pa je primešavati med drugo krmila zelenjavo in mesno hrano. To posebno, dokler purančki toliko ne dorastejo, da si začnejo sami iskati zelenjave in posebno mesne hrane po polju in travnikih. Za razvoj kosti je treba primešavati med ostalo krmo tudi nekoliko krede ali fosforovokislega klajnega apna. Pri pokladanju krmil zrnja, zdrobov, moke, zelenjave itd. vedno paziti na največjo snago. Krmila ki so ostala in se že morda pokvarila ne dajajte purančkom. Pokladajte krmila le v snažni in čisti posodi.

Kakor že omenjeno, izredno škoduje mladim purančkom mraz in vsako mokrota. Zato jih puščajte na dvorišču s kloko le ob gorkem in suhem vremenu, toda ne, ko je vlažno in rosno, torej ne zjutraj in zvečer, temveč le okrog pol dne. Prōti mrazu so zlasti občutljivi, dokler jim ne zraste perje. Nevarna doba za purančke pa ni končana, tudi če so že mesec stari. Treba jih je čuvati tudi

še po tej starosti pred mrazom, zlasli pa pred vsako mokošto in dežjem. Ne puščajte jih torej po rosi in mokri travi, čuvajte jih pred dežjem. Zelo nevaren čas za purančke v drugem mesecu njih starosti je posebno takrat, ko jim pordeči vrnati oziroma ko jim pordečijo takozvane bradavičice na vratu. Takrat jih navadno največ pogine. Zato pa jih je treba tedaj dobro krmiti z redilno in tečno hrano in jih strogo varovati pred mrazom, mokošto, roso in dežjem. Ko mladi purani enkrat preslanejo srečno to dobo, potem so iz vsake nevarnosti. Ne moreta jim več škodovati v taki meri, ko doslej, ne mraz ne vlaga. Ni pa s tem rečeno, da niso potrebni več dosedanjega oskrbovanja, ako se hoče, da bodo dobro uspevali.

--

PREGLEDOVANJE BIKOV.

V zmislu predpisov novega zakona o ureditvi spuščevalnic za biko, se pričnejo v kratkem redna pregledovanja bikov, ki so namenjeni za plemo. Opozarjamo naše bikorejce, da morajo prignati pred pregledovalno komisijo vse biko, tudi take, ki so namenjeni le za

zasebno rabo. Bikorejec, ki bi tega ne napravil, se izpostavlja nevarnosti, da bo kaznovan od sodnih oblasti z denarno globo v znesku od 500 lir naprej.

Za sedaj je določeno pregledovanje bikov v iderskem okraju v času od 17. do 22. maja, v goriški okolici pa v drugem ali zadnjem tednu meseca maja. Tozadevni vzporedi se še pravočasno razglasijo.

--

UVOZ BIKOV.

Upošteva se stališče, da je bik temelj, na katerega mora zidati umen živinorejec razmah svoje živine, je pokrajinsko živinorejsko nadzorništvo v Gorici pričelo z nakupovanjem in uvažanjem čistokrvnih bikov-plemenjakov na ozemlje bivše goriške dežele, ki spada v področje sedanje furlanske pokrajine.

V času od 1. maja 1925 do 30. aprila 1926 je bilo uvoženih 33 bikov belanske pasme, 34 bikov sivorujave švicarske pasme in 31 simodolske pasme, skupaj 98 bikov. Za nakup teh bikov je prispevala pokrajinska uprava za belansko pasmo 26.353 lir, za sivo švicarsko pasmo 15.656 lir in za simodolsko pasmo 47.200 lir, skupaj 89.210 lir.

Mlekarstvo.

Ing. Podgornik Anton:

VPLIV NEPRIJETNEGA DUHA NA MLEKO IN MASLO.

Kakor znano, se mleko dokaj rado navzame tujega duha. Zdi se, da je mlečna tolšča najbolj dovzetna za tuj duh. Zato pa je nemogoče dobivati mleko čistega in prijetnega okusa in duha v hlevu, v katerem je slab zrak. Popolnoma umestna je torej zahteva, da naj dihajo mlečne krave v hlevu vedno kolikor mogoče svež, dober zrak, da jih molzemo v dobro zračenem hlevu ali na prostem v čistem zraku. Iz istega vzroka je za dobroto in kakovost mleka in masla tudi zelo škodljivo, ako je gnojnik neposredno ob hlevu ali zelo blizu hleva. To pa še tem bolj, če je gnojnik na oni strani, od katere vleče veter proti hlevu.

Mleko se mora navzeti neprijetnega duha vselej, ko ga donaša veter iz gnojnika, ki je poln gnoja, tudi če je drugače hlev snažen in zračen. Ako je torej le mogoče, napravimo gnojnik vsaj 10 metrov proč od hleva. Pa tudi izven hleva je včasih prilika, da se mleko navzame neprijetnega duha. Tako se je n. pr. dogladno, da je dobilo mleko zopern duh, ker so se krave pasle in dihale zasmraren zrak v bližini poginolega in v zemljo slabo zakopanega konja. Da se mleko in maslo ne navzameta duha po siru, ne smemo praviloma shranjevati mleka in masla v sirno klet, temveč le v prostor, ki je izrecno določen v mlekarni za shranjevanje mleka in masla. Mlekaren in hlevov ne smemo razkuževati s takimi razkužili, ki razširjajo močan duh.

--

Čebelarstvo.

Dr. Bobič Leopold:

KAJ JE Z NOVIM ZAKONOM O ZAŠČITI
ČEBELARSTVA IN S PREVAŽANJEM
V PAŠO?

V zadevi novega zakona o zaščiti čebelarstva, o katerem je prinesel »Gospodarski vestnik« obširno poročilo v prvi in v drugi številki t. l., povprašujejo mnogi čebelarji, kedaj in kako se misli zakon uveljaviti in zlasti, kako naj se ravnaajo čebelarji, ki prepeljujejo čebele v pašo.

Furlansko čebelarsko društvo v Vidmu se je od vsega početka živo zanimalo za novi zakon in se je zavzemalo, ter se tudi dandanes zavzema, da bi se zakon čimprej uveljavil in zlasti, da bi se izvršila pripravljalna dela za ustanovitvev pokrajinske zadruga. Tajnik imenovanega društva je dne 5. januarja t. l. imel z menoj v navzočnosti voditelja goriškega kmetijskega urada razgovor glede na uveljavljenje novega zakona. Takrat smo bili mnenja, da se v zadevi ne dá še ničesar napraviti, ker ni vlada še izdala v členu 19. za izvršitev zakona predvidevanega pravilnika. Tajnik imenovanega društva je pa bil mnenja, da naj bi se izvršilo predvidjeno štetje panjev v deželi, da bi imeli čim prej moč golove statistične podatke v rokah, ter da bi se mogla v najkrajšem času ustanoviti pokrajinska zadruga, ko enkrat izide pravilnik. — Do tega štetja ni prišlo, ker se je mislilo prej o zadevi razpravljati s pokrajinskim poglavarjem v Vidmu. Radi videmskih političnih dogodkov se ta razprava ni mogla vršiti meseca januarja in februarja, temveč se je odnesla na poznejši čas.

Med tem časom je Slovenska čebelarska zadruga izdala poziv na vse čebelarje in, ko so došle pismene izjave naših najboljših čebelarjev, se je za dan 7. marca sklical anketni sestanek, na katerem se je sklenilo, da se sestavi primerna spomenica o naših željah, ki naj bi se upoštevale pri uveljavljanju nove-

ga zakona. To spomenico je pripravil pisec teh vrst, upoštevajoč pismene predloge in ustmene zaključke sestanka od 7. marca.

Dne 17. marca sem prejel obvestilo, da je za drugi dan predpoldne določen razgovor pri prefektu v zadevi čebelarskega zakona. Ni mi preostajalo drugega, nego pustiti v nemar svoje posle in odpotovati v Videm. Razgovora s prefektom sta se udeležila predsednik in tajnik Furlanskega čebelarskega društva gg. grof Mainardi in dr. Dorta ter jaz. Prefekt je kazal veliko zanimanje za čebelarstvo, a je izjavil, da ne more izdati nikakih ukrepov in tudi ne odrediti štetja panjev, ker ni še izdan pravilnik in ker nima od ministrstva tozadevnih navodil. Jaz sem v smislu zaključkov anketnega sestanka izjavil, da mi čebelarji slovenskega dela dežele z veseljem pozdravljamo zakon, ki hoče vzeti čebelarstvo v zaščito, a da smo pa po drugi strani v nemalih skrbah, ker vidimo v določenih zakona težko obremenitev našega itak revnega čebelarstva. Izrazil sem željo in prošnjo naše zadruga, da naj bi vlada, ki podpira zemljedelstvo vobče, naklonila izdatno pomoč in podporo tudi čebelarstvu, ki je znatno in važna panoga zemljedelstva. Ko sem obrazložil težave, ki jih imamo čebelarji s prepeljevanjem čebel v pašo in ko sem izrekel prošnjo, da bi se izdali v smislu čl. 14 shodni ukrepi, je prefekt izjavil, da naj se stavijo pismeni predlogi. Ker je za nas važno, da vemo, kako naj se ravnamo, dokler ne stopi novi zakon v veljavo in dokler ne izda kr. prefektura ukrepov v smislu čl. 14, sem vprašal, ali ima naša deželna čebelarski zakon iz leta 1879 še veljavo, na kar je gosp. prefekt izjavil, da v kolikor niso bile izdane nasprotno zakonite določbe, ostaja čebelarski zakon bivše goriške dežele kot specialni zakon v veljavi.

Zaključek iz vsega tega bi bil po mojem mnenju ta, da ostane odlok-zakon od 23. oktobra 1925 na mrtvi točki, do

kler se ne izdá pravilnik za izvedbo tega zakona v smislu čl. 19 in dokler se ne izdajo navodila v smislu čl. 18 in dokler ne izdá prefekt ukrepov v smislu čl. 14, ter da ostanejo v polni veljavi za goriški del zemlje določila čebelarkega zakona iz leta 1879 v vsakem pogledu in tudi za prepeljevanje čebel v pašo. (Torej vse pri starem. — Opomba uredništva.)

— —

KAJ PRAVIJO VREMENSKI PREROKI?

Razvoj in uspeh čebelarstva je odvisen v veliki meri od vremena in njegovih kapric. Marsikateri čebelar proučuje stoletne prafike in koledarje in računa, ali bo ob paši lepo vreme, vreme, ki bo omogočilo čebelam izlet in srkanje sladke strdi. Žalosten in potrj zabrusi knjige v kot, ako vidi, da kažejo ključki slabo.

Za letos predvidevajo vremenski preroki sledeče: Od 1. do 5. maja: Spremenljivo vreme; dež; nizka temperatura. — Od 6. do 10. maja: Sprva dež, potem se vreme zboljša; zadnja dva dneva jasno vreme. — Od 11. do 15. maja:

Pričnejo lepi dnevi, temperatura bo rasla, na koncu hladno in dež. — Od 16. do 20. maja: Sprva nestalno se potem vreme zboljša, temperatura se dvigne, zadnja dva dni nevihte in mrzlo. — Od 21. do 25. maja: Spremenljivo in na koncu dež. — Od 26. do 31. maja: Spremenljivo, temperatura se bo hitro dvigala; veter in dež. — Od 1. do 5. junija: Vroče s kako izpremembo. — Od 6. do 15. junija: Lepo vreme, toplo, semtertja nevihta.

Vzglede niso najboljše.

— —

OPOZORILO.

Slovenska čebelarska zadruga je satnice že izvršila. Oni, ki so vosek pravočasno poslali, in so naročili, naj jim satnice pošljemo, so jih že dobili, drugi, ki so dali vosek v predelavo, a so izjavili, da satnice dvignejo sami v skladišču, naj pridejo po nje. — Tistim, ki so vosek kasno poslali, sporočamo, da bodo tudi oni postreženi v prvi polovici maja. — Na pismene naročbe pošiljamo satnice le po poštnem ali železniškem povzetju. — Satnice dajamo vsem, tudi, ako niso poslali voska, dokler zaloga ne poide. Priporočamo, da si vsakdo za časa priskrbi satnice, ker blaga ni mnogo na razpolago.

Vinogradništvo.

SKROPITE PRAVOČASNO!

Od pravočasnega škropljenja s pravilno pripravljeno raztopino modre galice in apna je odvisen pridelek vinograda. Tega dela ne smeste odlašati, češ, danes mi ni mogoče škropiti, bom jutri.

Oni, ki so lansko leto tako ravnali, bodisi radi lastne nemarnosti, bodisi radi pomanjkanja galice, ki si je niso pravočasno priskrbeli, so čutili bridko na lastni koži neprijetne posledice takega ravnanja.

Kdor si ustvari vinograd, mora biti pripravljen na vse žrtve pri obdelovanju trt; drugače je res škoda za čas in denar.

— —

Ušaj Just:

O GROZDNEM MOLJU.

Grozdni molj, tudi grozdni zavijač, ali tudi »črv kiseljak« mu pravijo, je poleg trne uši, peronospore in grozdne plesni, največji škodljivec v vinogradu.

Dočim so trina uš, peronospora in grozdna plesen novejši bolezniki vinske trte, je grozdni molj nje stari škodljivec. O njem govori že sv. pismo.

Pri nas, hvala Bogu, ne dela tako velike škode, kakor drugod; vendar pa je bila škoda, ki jo je lansko leto napravil molj, zlasti na Krasu, zelo občutna. Če se bo tudi letos pojavil grozdni molj v taki množini, kakor lani, ga bodo morali začeti zatirati tudi naši vinogradniki. Za uspešno in smotreno zatiranje je pa neobhodno potrebno, da vsak vinogradnik kolikortoliko pozna življenje vsakega škodljivca, ki ga želi zatreti. Ako mu je to znano, tedaj bo tudi lahko določil, kako, kedaj in s katerim sredstvom bo dotičnega škodljivca najlažje in najuspešneje zatrl. Zato hočem tu na kratko opisati grozdnega molja in način njegovega življenja.

Kakšen je ta škodljivec.

Grozdni molj je malemu črvičku podobna gosenica. Dolg je komaj dober cm. Barve je rdečkasto-rujave, le oglavje je črno. Gosenica se razvije iz jajčka, ki je prozorno in drobni rosi kapljici podobno. Buba je 6—8 mm dolga, svetlorujava in tiči v zapredku. Metuljček je majhen in meri čez krila še ne cel poldrugi cm. Ker leta ob mraku, ga prištevamo k večšam.

Delovanje tega škodljivca.

Življenski potek grozdnega molja je ta-le: Ko začne trta cvesti, se iz bube, ki tiči v mešičku, razvije metuljček. Ta predre mešiček in letajoč ob mraku okoli trt, se pari in samica polaga jajčka na zarod. Na to poginejo vsi metuljčki. Iz jajčk se pa po preteku 10—14 dni izvalijo molji. Ti molji, ki so v začetku komaj 2 mm dolgi, začnejo takoj žreti zarod. Zlasti jim grejo v slast cvetni prašniki; vendar se pa v sili spravi tudi na pecelj in ga ogloda. Če se to zgodi, tedaj se posuši cel zarod. V svojo varnost predejo tudi molji pajčevini podobne niti, večkrat je opaziti, da se molj obesi na nit in visi iz grozdja. Škoda, ki jo prizadene grozdni molj, je tem večja, čim dalje trajajo cvetenje zaroda. Ob lepem in solnčnem vremenu odevete zarod kmalu in zato je tudi ob toplem vremenu škoda manjša, kakor ob hladnem. Molj žre in raste kakih 4 do 5 tednov. Nato si poišče skrivališče, bodisi v razpoklinah starega lesu, bodisi na kolju, ali kod drugod na trti in se tamkaj zabubi. S tem je končan življenski tok prvega rodu. Iz bub se razvijejo že julija istega leta zopet metuljčki. Ti polagajo jajčka tako kakor metuljčki prvega rodu in sicer na grozdje. Iz njih se v teku enega tedna razvijejo molji, ki začnejo griziti jagode in vršajo luknje v nje. Napaden grozd začne gniti in okoli luknjic na jagodah je opaziti moljine odpadke, ki so podobni tobaku za noslanje. Če je prav lepo vreme, napadene jagode navadno ne segnijo, ampak ne dozori in ostanejo kisle. Odtod ime

»črv kiseljak«. V treh do štirih tednih se molj zabubi. Mešiček si napravi navadno v razpoklinah starega lesu, ali pa na kolju. Drugo pomlad se iz bub razvijejo metuljčki in življenski krog tega škodljivca se ponovi.

Kedaj zatiramo molja.

Zatiranje grozdnega molja se lahko vrši v vseh dobah njegovega življenja. Tako je mogoče zatirati škodljivca s pokončevanjem bub, ali pa s tem, da zasledujemo metuljčke, molje in uničujemo jajčka. Najbolje je, da nikdar ne mirujemo, ampak da smo vedno v borbi proti njemu.

Kako ga zatiramo.

Pokončevanje bub se vrši s tem, da s posebno rokavico, ki je pletena iz žice, ali pa tudi z žičnato ščetjo odrgnemo po zimski razpokani stari lubad raz trdnega debla. V nekaterih krajih na Francoskem, kjer dela grozdni molj posebno veliko škodo, oblijejo trto po zimski z vročo vodo. Nadalje režejo trto nizko pri fleh in ne rabijo nič kolja za oporo trte. To delajo radi tega, da onemogočijo bubam zimska skrivališča. Metuljčke je mogoče pokončevati z lovom na nje. Lovijo jih po noči s posebnimi pastmi. Te pasti sestojijo iz svetilke, okoli katere je krožnik napolnjen z vodo in oljem. Metuljček leta, kakor vsaka večča, zelo rad okoli svetilk in ufone v krožniku. Po nekaterih krajih lovijo ob jutranjih in večernih urah metuljčke s pahljačami, ki so namazane z lepivom za gosenice. To delo navadno opravljajo otroci.

Raba svinčenega arzenijata.

Najlažje in brez veliko truda zatiramo pa molje s škropljenjem z 1% raztopino svinčenega arzenijata v vodi, ali pa ob enem s škropljenjem proti peronospori, če dodamo brozgi modre galicice in apna, še 1 kg arzenijata na vsak hl brozge. Škropiti moramo seveda pravočasno, ker je najlažje zamoriti molje tedaj, ko niso še dorastli in se skrili v zapredke. Najboljši čas za škropljenje z

arzenijatom je tik predno trta začne cvestli. Pri škropljenju moramo paziti, da zarod dobro zadenemo in zmočimo. Svinčeni arzenijat je hud strup in zato moramo biti pri uporabi tega sredstva zelo previdni, da se ne zastrupimo. Škropiti smemo samo ob lepem in tihem vremenu in paziti moramo, da nam ne pride strup v usta.

Roke si moramo pred jedjo in po dokončanem delu dobro umiti in med škropljenjem ne smemo kaditi. Če bo vsak škropilec se držal teh navodil, se ne bo nikdo zastrupil. Vsa stvar pa ni tako nevarna, ker do sedaj še nisem slišal, da bi se bil kdo pri škropljenju z arzenijatom zastrupil. Svinčeni arzenijat smemo rabiti samo proti moljem prvega rodu, ker če bi ga rabili tudi proti moljem drugega rodu, to je v avgustu, bi lahko ostalo na grozdju še kaj strupa in na ta način bi prišel lahko strup v vino.

Proti drugemu rodu rabimo zato tobačni izvleček. O tem bom pisal, če bo potreba, ob svojem času.

Konečno omenjam še, da rabijo nekateri mesto svinčenega arzenijata, apneni arzenijat. Ali v borbi proti grozdnemu molju se je izkazalo, da je svinčeni arzenijat boljši od apnenega.

O CEPLJENJU V ZELENO.

Izmed vseh načinov cepljenja vinske trte, je pri nas cepljenje v zeleno najbolj razširjeno.

Najugodnejši čas za cepljenje v zeleno je mesec maj in sicer v julianjih in popoldanskih urah, ob lepih, mirnih in ne prevročih dneh.

Cepiče režemo in pripravimo v vinogradu. Pri izbiri cepičev moramo paziti na vrsto, zdravje, rodovitnost in plemenitost trte. Nikakor ne rezali cepičev od onih trt, ki sicer mnogo rodijo, ali dajejo slabo vino. Za cepiče najbolj sposobni so poganjki, ki niso preveč zreli, niti preveč mladi in mehki.

Izbrane poganjke odrežemo, jih nato takoj skrajšamo, kolikor je njih mla-

dika prezrela in premehka. Ko smo to storili, porežemo liste, puščajoč na cepiču $\frac{1}{2}$ cm peclja.

Za izvršenje cepljenja je potrebno potreben dober in oster cepilni nož in dobri trakci iz gumija za obvezanje. Trakci morajo biti sveži, elastični, 10 do 12 cm dolgi, ter iz finega gumija, ki ob deževju ne popoka.

Poleg pravočasne nabave potrebnih nožev in trakcev, moramo tudi skrbeti, da trte, ki jih mislimo v zeleno cepiti kakih 10 do 14 dni prej očistimo od nepotrebnih in preobilnih poganjkov.

Cepljenje izvršimo tako-le: Izbrani poganjek prerežemo na gladkem mestu med dvema členoma s poševnim, gladkim $1\frac{1}{2}$ do 2 cm dolgim prerezom, kolikor mogoče nizko. Lista na divjem poganjku, med cepičem in starim lesom pa ne smemo porezati. Po izvršenem prerezu na divjaku, poiščemo med cepiči primerno debeli cepič in napravimo na njem enak prerez, kakor na podlagi in sicer 2 do 3 cm pod členom. Nad členom pa ga prerežemo kake 3 do 4 cm nad očesom. Ko smo napravili oba prereza, položimo prerez cepiča na prerez podlage in začnemo obvezovati z gumijevim trakcem. Obvezovanja samega ni mogoče jasno in razumljivo opisati. Omenjamo le, da je obveza, pri kateri se trakci križajo, boljša od one, ki je pri nas v navadi.

Cepljenje v zeleno se izvrši lahko tudi v členu. V tem slučaju se napravi prerez pri podlagi in cepiču poševno skozi člen.

Navadno se cepita na vsaki divjaki le 1 do 2 poganjka. Čez 14 dni odlomimo slabejši poganjek. K oskrbovanju že prijetih cepičev prištevamo sledeča opravila: večkratno škropljenje z modro galico, žveplanje, večkratno mandranje divjih poganjkov in pravočasno privezovanje plemenitega poganjka k kolu, da ga veter ne odlomi.

Rabite OREHOVE TROPINE. najcenejše močno krmilo!

Sadjarstvo.

U. J.:

POZOR NA BRESKVE!

Vsi oni, ki so po vojni obnovili nasade breskev in pričakujejo od njih čimveč dohodkov, naj zdaj spomladi ravnajo po sledečih prepotrebnihih naukih:

Čim se na breskvah pojavijo prve listne uši, je oprtati škropilnico in poškopili breskve z vodo, v kateri so se močile trske mušjega lesa, takozvane trske »Quassia«. Ta se pripravi tako-le: Na 100 litrov vode se vzame 4 do 5 kg trsk, se jih zveže v redko vrečo in se jih potisne pod vodo, kjer ostanejo dva dni. Nato se vzamejo trske ven, in voda za škropljenje je gotova. Škropiti je potrebno z močnim pritiskom in obilno. Škropljenje je po potrebi večkrat ponoviti.

Ko breskev odcvete in je plod dosegal debelost lešnika, je breskvam pognojili. Gnojenje v tem času se je izkazalo najbolj učinkovito. Najboljše gno-

jilo v tem času je gnojnica, ali pa tudi čilski soliter in kalijeve sol.

Kakih 10—14 dni nato je neobhodno potrebno pregledati vse breskve, ako niso morda preveč obložene s plodovi. Pri tej priliki odstranimo preobloženim breskvam preobil in preštevilen zarod. S tem dosežemo, da se ostali plodovi lepše in močnejše razvijejo ter dajo potem lepši, debelejši sad, ki doseže na trgu mnogo višjo ceno, kakor pa droben. S tem delom niti ne zmanjšamo toliko količino pridelka, kakor bi kdo mislil, ker ostali sad postane potem mnogo debelejši. Na trgu potem dosežejo debele in lepe breskve mnogo višjo ceno, kakor drobne. Za to se to delo obilo izplača.

Kmetovalci, ravnajte se po teh treh naukih, zlasti pa ne opustite prepotrebne škropljenja, ker le oni, ki breskve negujejo, lahko pričakujejo koristi od njih.

Poljedelstvo.

Ing. Čok Andrej:

O UMETNIH GNOJILIH.

(Dalje.)

Pri skupini dušikastih gnojil moramo omeniti še umetna gnojila animalnega ali živalskega izvora. Cela vrsta jih je. Omejimo se pa le na glavne kakor: 1. izsušena kri z 12 do 30%; 2. zmleta rogovina z 13 do 15%; 3. gvano s 5 do 8% in v časih na trgu kot gnojilo ponujane oljnate tropine z 2 do 7% dušika.

K tej podskupini dušikastih gnojil je pripomniti, da se tovrstna gnojila v zemlji zelo polagoma razkrajajo z malo izjemo sušene krvi, ker so živalskega izvora. Dušik teh snovi mora napraviti precej dolgo pot sprememb — iz beljakovin itd. pa do nitrata — da ga rastline lahko osvajajo. Vrednost takih gnojil se torej ne more ceniti le po vsebini dušika, temveč ozirati se je treba na vse sestavine teh gnojil. To pa lahko napravi le strokovnjak, na katerega se je tudi pri

rabi ali nabavi posebno takih gnojil vedno obrniti.

Glede na rabo in trošenje umetnih dušikastih gnojil bi se lahko mnogo pisalo, ker igrajo tukaj važno vlogo različni činitelji, večkrat tudi prav drobne malenkosti. Omejiti se moramo pa tukaj le na splošna pravila rabe dušikastih umetnih gnojil, katera so bila omenjena itak že pri popisu posameznih vrst.

Množina gnojil, katero trosimo na površino enega hektarja (10.000 m²) je tudi odvisna od mnogih činiteljev. Na splošno pa zadostuje 40 do 50 kg dušika za vse rastline na globoki zemlji. Na plitvi zemlji zadostuje tudi 20 do 30 kg dušika na leto in hektar, ker omejuje tam pomanjkanje činitelja zemlje razvoj rastlin. Za množino recimo 40 kg dušika trosimo ali 200 kg apnenega dušika (amonijevega sulfata) ali okoli 260 kg čilskega solitra. Podlaga računanja je torej vedno množina dušika v gnojilu.

(Dalje.)

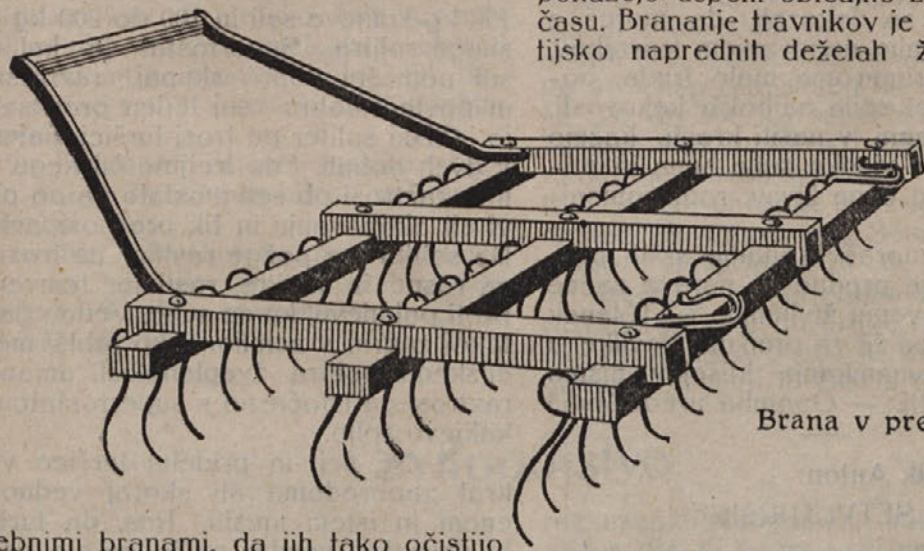
G. F.:

BRANANJE TRAVNIKOV.

O važnosti travnikov smo že pisali v prejšnjih številkah. Ugotavljamo, da se pri nas na dobro negovanje travnikov polaga še vedno premalo pozornosti. So, ki travnike redno gnojijo, a veliko več jih je, ki še mislijo, da travnikom ni treba pomagati z umetnimi gnojili. So, ki svoje travnike tudi redno branajo s

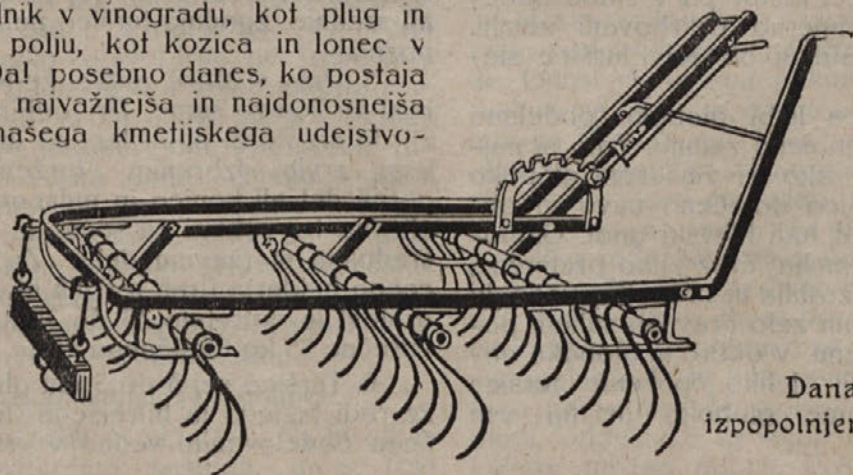
vanja. A brez dobrih, skrbno obdelanih in vesno negovanih travnikov je vsak napredek živinoreje otežkočen, skoro nemogoč. Krava pač pri gobcu molze!

Brananje travnikov je eden prvih pogojev njih umnega negovanja. Z brananjem dosežeš, da se travniki pomladajo, temeljito očistijo vse navlake in pa prezračijo. In kako važno je to opravilo, boš videl in spoznaš še le potem, ko si enkrat to opravilo storil in ko se ti pokažejo uspehi običajno že v kratkem času. Brananje travnikov je v vseh kmetijsko naprednih deželah že redno in

Brana v prejšnjih časih.

dosebnimi branami, da jih tako očistijo v prvi vrsti mahu, ki je največji škodljivec uspevanja travniških nasadov. A takih umnih kmetovalcev je pri nas prav malo, malo. Saj so cele vasi, v katerih nimajo niti ene travniške brane. In vendar je ta danes potrebna kot škropilnica in žveplalnik v vinogradu, kot plug in brana na polju, kot kozica in lonec v kuhinji. Da! posebno danes, ko postaja živinoreja najvažnejša in najdonosnejša panoga našega kmetijskega udejstvo-

Današnja izpopolnjena brana.

splošno vpeljano opravilo. Zakaj bi tega tu pri nas ne bilo?

Za brananje travnikov imamo posebne travniške brane, kakor nam jih kaže ta slika. Z brano očistiš travnik mah, kakor smo že prej rekli, vseh ostankov usehlih rastlin, in obenem preahljaš tudi travniška tla, tako da ima zrak lahek dostop do korenin in da moreš na slabih travnikih tudi z boljšim uspehom sejati potrebnih travnih semen, da travnik s tem izboljšaš.

Poizkusi so dokazali, da moreš s takim smotrenim negovanjem travnikov, ki te stane primeroma malo truda, podvojiti pridelek sena najboljše kakovosti. In kaj to pomeni v naših krajih, kažejo ravno letošnje visoke cene sena in primeroma nizka cena živine radi pomanjkanja sena.

Seveda moraš brananje vršiti pravočasno, to je predno se narava začne vzbujati k novemu življenju. — (Članek je bil namenjen že za prejšnje številke, a ga vsled pomanjkanja klišcejev nismo hoteli priobčiti. — Opomba uredništva.)

— —

Ing. Podgornik Anton:

OB SETVI TURŠICE.

Ne kolikšno površino zemlje poseješ s turščico, temveč v kakšno zemljo jo vseješ, je pred vsem merodajno in odločilno za njen pridelek. Pomni, da v dobro obdelani in pravilno oskrbovani zemlji pridelaš lahko dvakrat do trikrat toliko turščice, kakor pa v slabo obdelani in neprimerno oskrbovani zemlji. Zato pa upoštevaj ob setvi turščice sledeče:

1. Turščica ljubi globoko obdelano in dobro pognojeno zemljo. Zato si najbolje ravnal, ako si že jeseni globoko zoral za turščico določeno njivo in obenem podoral tudi hlevski gnoj. Globoko zorana zemlja čez zimo premrzne, se zdrobi in zrahlja in prepoji z vodo, ki pride rastlinam zelo prav ob suhem poletnem vremenu. V dobro in globoko obdelani zemlji lahko požene turščica svoje korenine globoko in na vse strani.

2. Gnojenje turščici mora biti izdatno in popolno. Gnoji turščici s hlevskim gnojem raje bolj obilo nego premalo. Poleg hlevskega gnoja uporabi za gnojenje tudi umetna gnojila, s katerimi si zagotoviš višji in boljši pridelek. V to svrhu raztrosi na vsak hektar še 150 do 300 kg superfosfata, 80 do 120 kg kalijeve soli in 80 do 100 kg čilskega solitra. Ako ti zelo primanjkuje, ali sploh nimaš hlevskega gnoja, potem pa trosi na hektar 400 do 500 kg superfosfata, 100 do 150 kg kalijeve soli in 100 do 200 kg čilskega solitra. Superfosfat in kalijevo sol pomešaj dobro skupaj, raztrosi ju in povleči dobro vsaj teden pred setvijo. Čilski soliter pa trosi turščici najmanj v dveh dobah. Eno tretjino čilskega solitra raztrosi ob setvi, ostalo pa po pletvi ali okopavanju in tik pred osipanjem. Da soliter ne požge rastlin, ne trosi ga na rosne in mokre rastline, temveč le profi poldnevu, ko so suhe. Vedno ga pa takoj zagrni v zemljo. Ako rabiš mesto čilskega solitra žveplenokisli amonjak, raztrosi ga istočasno s superfosfatom in kalijevo soljo.

3. Ne sej in prideluj turščice večkrat zaporedoma ali skoraj vedno na enem in istem mestu. Res, da turščica to prenaša, vendar pa je za nje uspevanje in pridelek veliko bolje, če jo uvrstiš v kolobar in jo seješ po detelji, žitu, strniščni repi itd.

4. Za seme uporabljaj le takšno turščico, ki se najbolj prilega tvoji zemlji in krajevemu podnebju. Sej raje zgodnjo ali srednje zgodnjo turščico nego pozno.

5. Prav si storil, ako si že jeseni odbral turščico za seme. Pri odbiranju pazi, da so storži polni lepega in dozorelega zrnja. Izbranim storžem odreži gornji del ali konico in najspodnejši del ali dno ter robkaj za seme le zrnje na srednjem storževem delu. Za posetev enega hektarja (treh mernih njiv ali dveh oralov) je potrebno 35 do 75 kg ali povprečno 55 kg turšičnega zrnja.

6. Turščico sej 3 do 5 cm globoko in, če radi lažjega in hitrejšega ter cenejšega obdelovanja, vedno v vrste. Raz-

dalja od vrste do vrste naj znaša 65 do 90 cm in v vrsti 25 do 45 cm. Razdalja se ravna po rodovitnosti zemlje in po čvrstosti turšice.

7. Ako se napravi vsled dežja po setvi na njivi zemlja skorja (skrlup), moraš to skorjo streliti ali zdrobiti, da turšica lahko požene iz zemlje.

8. Plej turšico pravočasno in skrbno, da jo ne zatre plevel. Najbolje in najceneje pleješ ali okopuješ turšico in druge okopavine, ako opravljaš to delo z okopalnikom. S pletvijo tudi prezračuješ zemljo in zabranjuješ, da se ob suhem vremenu ne izgublja vlaga. Ob deževju pa se v pleto zemljo lažje zgublja deževnica.

9. Pregosto sejano turšico razredči. Ko so rastline približno pol metra visoke, jih osuj.

10. Ne odlomljaj jeseni še zelenih listov in ne odrezuj stebelnih vrhov (bänder). S takim ravnanjem znižáš in poslabšáš pridelek.

--

PRIDELUJTE VEČ KRMSKE PESE!

Pomanjkanje krme v pretečeni zimski mora pripraviti marsikaterega kmetovalca, da bo skušal pridelati v bodoče tudi več krmske pese. Ta rastlina nam daje izvrstno zimsko krmo za govejo živino, pa tudi za prasiče, ako ni dovolj krompirja. Za mlečne krave nadomestuje krmska pesa zeleno krmo in pospešuje mlečnost. Pitalni živini vzbuja tek.

Krmska pesa zahteva globoko obdelano in dobro pognojeno zemljo. Razun s hlevskim gnojem se ji izplača gnojiti tudi z umetnimi gnojili. Za 1 hektar se lahko rabi poleg hlevskega gnoja še 200 do 300 kg superfosfata, 200 kg kalijeve soli in 200 kg čilskega solitra. Kdor ima dovolj gnojnice, lahko poliva to in opusti gnojenje s čilskim solitrom deloma ali popolnoma. Sejemo ali sadimo jo v vrste, ki so 70 do 80 cm ena od druge, v vrstah samih pa naj znaša razdalja od ene do druge rastline 20 do 30 cm. Krmsko peso je treba parkrat okopati ali pleti in enkrat osuti.

Svilogojstvo.

G. F.:

PAR NASVETOV UMNEMU SVILOREJCU.

Letos se pričakuje, da bo jako ugodna letina za svilorejce. Tudi svilodi bodo imeli gotovo visoko ceno.

Ni dovolj pa, da dosežejo svilodi na trgu lepo ceno, in da dobijo svilorejci dobro plačilo za svoj trud, ne, treba je v prvi vrsti tudi, da svilorejec mnogo pridedi: mnogo in pa dobro blago. Pridelati mnogo, pomeni gojiti sviloprejke tako, da da vsaka onča semena kolikor mogoče najvišje število kilogramov svilodov; pridelati dobro blago pa se pravi, prinesiti na trg take svilode, ki zaslužijo iz vseh vidikov označbo lepega blaga, katero lepo to trg upošteva in tudi — kar je glavno — dobro plača.

Razkuževanje svilogojnice.

Najvažnejši predpogoji, ki je odvisen od svilorejca samega, da se reja sviloprejk obnese, je dobro in temeljito

razkuženje svilogojnice, kakor tudi vsega orodja, ki se rabi pri negovanju sviloprejk. In ravno v tem oziru se pri nas preveč greši. Premalo brige posvečajo naši ljudje razkužitvi in snagi sploh pri reji sviloprejk. In pogostoma liči tudi prav v tej pomanjkljivosti vzrok, da se sviloprejke ne obnesejo.

Tla v svilogojnici izperi dobro z vrelo vodo, v kateri si raztopil nekaj sode. Onesnažen papir pokuri, čistega pa razkuži na ta način, da ga polikaš s prav gorkim likalnikom. Vse orodje, lese, okvirje, zabožčke spravi na sonce; pusi jih tam skozi en teden, in operi jih potem z vročo vodo, ki si ji primešal nekoliko sode. Ne rabi apnenega beleža, ki onesnaži vsak predmet, ne da bi človek imel jamstvo, da je predmet res tudi razkužen. Nesi potem vse še mokro, v svilogojnico, ki je bila ravnokar oprana, tako da je pod še moker. Zapri na to okna, oddušnike in sploh vse odprtine, kolikor možno dobro. Postavi na pod na kakšen nepregorljiv predmet kupče-

ke žvepla, prižgi jih in izgini potem iz svilogojnice, vrata pa dobro zapri za seboj.

Med žveplo lahko deneš tudi nekaj trsk in obliješ vse skupaj s petrolejem. Rabiš pa 2 kg žvepla za 100 m³ prostornine, to je za sobo, ki je 5 m dolga, 4 m visoka in 5 m široka.

Dima mora biti v svilogojnici toliko, da se pokončajo vse bolezenske kali. In da se to doseže, mora biti prostor vlažen. Če je prostor suh, poškopri ga z vodo.

Mesto žvepla se lahko rabi formalin, ki ga dobiš v mirodilnici. Dva litra formalina, raztopljenega v 20 l vode, razprši z navadno škropilnico po sobi 100 m³ prostornine, in razkuženje je gotovo.

Prostori naj ostanejo zaprti potem dva dni. Nato jih smeš odpreti, vendar bodi pri tem previden.

Valjenje in temperatura v svilogojnici.

Naši ljudje so se navadili na to, da dobivajo po večini že izvaljene črvičke v rejo. To opravilo vršijo pridelovalci in prodajalci semena sami, za to ne bomo obširneje pisali o tem. Previdni naj bodo naši ljudje le pri prenašanju ali prevažanju sviloprejk na svoj dom, v prostor, ki je odmenjen za svilogojnico. Mlade sviloprejke smemo prenašati le ob gorkih in mirnih dneh, da obvarjemo tako nežne črvičke pred posledicami skokov temperature. Za prenašanje pripravimo si primernih zavojev iz močnega papirja. Pa tresli jih ne smemo med prenašanjem.

Ker je ravno ugodna temperatura silno važen činitelj za hiter razvoj in dober uspeh v svilogojnici, je priporočljivo, da ima vsak svilorejec toplomer, da more tako vedno pravilno urediti višino toplote. Najprimernejša gorkota za življenje, razvoj in proizvajanje svile je krog 18° R. ali 22.5° C. To temperaturo moramo torej vedno imeti; če je ni, moramo kuriti.

Zračenje svilogojnice.

Ako postane v svilogojnici pretoplo, moramo zračiti. To se posebno rado

dogaja v drugi polovici reje, ko so sviloprejke že odrasle. Takrat moramo zračiti in zračiti. Sviloprejke porabijo mnogo zraka, čistega, svežega zraka; četega nimajo, trpijo v svojem razvoju, a tudi donos trpi, ker okužen zrak sviloprejkam močno škoduje. Najprimernejše je, da se svilogojnica stalno in redno zrači z zračniki, ki naj bodo napravljeni v zidu, a tako, da zrak ne pada neposredno na sviloprejke. Prepiha pa v sobi ne smemo trpeti, ker je za rejo škodljiv. Tudi ne smemo dopuščati, da bi se temperatura naenkrat močno izpremenila. Tudi to vpliva slabo na razvoj sviloprejk.

Snaga v svilogojnici.

Med rejo mora biti v svilogojnici največja snaga. Zato moramo večkrat pometati tla, in odpraviti iz sobe vse odpadke in smrdeča ležišča. Pred pometanjem moramo vsakrat tla nekoliko poškopiti z vodo, da se pozneje prah ne dviga. Tudi ta ne vpliva dobro na razvoj sviloprejk.

Prodaja svilodov.

Tudi v tem oziru moramo izreči par opomb. Naši svilorejci znajo pridelati svilode, a dosti jih je, ki jih ne znajo prodati. Lansko leto smo opazovali svilodno kupčijo. Videli smo, da so nekateri prinesli na trg blago, ki je bilo zamazano in neprebrano. Drugi so bili sicer bolj vestni, prinesli so na trg dobro blago, med katerim je bil le pičel odstotek slabih svilodov, a prvi kakor drugi so morali ravno radi tega izgubiti precej na ceni. Tretji, ki so lepo prebrali svoje blago in ločili slabe svilode od dobrih ter prinesli oboje ločene na trg, so dosegli izborne cene za čisto blago, in običajne cene za slabše svilode (falopo), ki so jih posebej prodali. Ti poslednji so tudi blago takoj oddali. Nauk ki sledi iz tega: predno neseš blago na trg, preberi ga z vso vestnostjo doma, loči natančno dobro in čisto od slabega in zamazanega blaga. Bodi gotov, da se ti to splača v vsakem oziru.

Davki in pristojbine.

Gorkič France:

MIGLJAJI DAVKOPLAČEVALCEM.

Te dni sem imel več kot dovolj prilike, da sem se prepričal, kako malo poznajo naši davkoplačevalci svoje dolžnosti, a še manj svoje pravice. Ne-poznanje zakonov, a v še večji meri laslna neverjetna brezbriznost jih tlačí, da morajo plačevati davke, katerih bi se lahko rešili, ako bi postopali pravočasno v obrambo svojih interesov.

Zamujeni roki.

Prvi in najglavnejši pogrešek, ki ga naši ljudje stalno delajo, je ta, da pri davkih ne posvečajo prav nikake pažnje rokom. Vsak davkoplačevalec dobi, predno se vpiše v davčne sezname, od davčnega urada naznanilo, kateri znesek so mu določili za podlago odmere davka (avviso di accertamento). Na tem obvestilu je izrecno rečeno, da ima pravico v roku 20 dni vložiti morebitni ugovor na davčno komisijo proti morebitni nepravilni ali previsoki odmeri, ako bi se ne mogel tozadevno mirno sporazumeti in dogovoriti z davčnim uradom.*) Ali koliko ljudi je, ki se ozirajo na ta rok. Primeroma le majhen odstotek. Vsi drugi ugovori so prepozno vloženi. Navadno se zave davkoplačevalec še le takrat svoje pravice, ko dobi od davčnega izterjevalca poziv, naj plača ta in ta davek (avviso di pagamento). Takrat hiti pritožbo. A je prepozno! Komisija prve stopnje ne more, tudi ako bi hotela, upoštevati takih ugovorov, ker so prepozno vloženi. Res, je dana potem še možnost, vložiti pritožbo proti odklonilni

*) Rok 20. dni je tako razumeti, da mora biti v tem roku morebitni ugovor že na davčnem uradu (pri tajniku komisije). Ugovor se mora vložiti tudi potem županstva, a v tem slučaju naj davkoplačevalec zahteva od županstva potrdilo o svoji vlogi. Potrdilo mora biti napravljeno na posebnih vzorcih, izdanih od davčne oblasti. Za morebitne spore o pravočasnosti ugovora pride le to potrdilo v poštev. Potrdilo, izdano na navadnem papirju, ne velja.

razsodbi prve stopnje, na pokrajinsko davčno komisijo. Ali v tem slučaju je le malo upanja na dober uspeh.

Zagovor pred komisijo.

Drugi pogrešek, ki ga naši ljudje napravljajo, je ta, da govorijo pred komisijo, ko so poklicani, da zastopajo svoje interese, na sploh preveč. Pravijo stvari, po katerih jih nikdo ne vpraša.***) Navadno si taki davkoplačevalci svoj položaj še poslabšajo, ali vsaj zboljšajo ne. Osebno zaslišanje pred komisijo naj se zahteva le takrat, ako ni mogoče v pismenem ugovoru vsega povedati, kar govori za razbremenitev. Pred komisijo je prišel neki samostojen obrtnik, ki je bil obdavčen na podlagi dnevnega zaslužka 10 lir. Tu pa sam pove, da zasluži dnevno 25 do 30 lir. Ali bi tak človek ne napravil boljše, da bi nikoli ne prišel pred komisijo? Kdor se hoče uspešno braniti, mora poznati davčne predpise, drugače je uspešen zagovor nemogoč. Potem, ugovor naj bo vsaj verjeten, ne pa tak, da se že na prvi mah vidi, da v njem ni nekaj v redu. Pri ugovorih zahtevajo davčni uradi pač vsestranskih pojasnil, predno predložijo ugovor komisiji v rešitev. In ta pojasnila so večkrat naravnost v kričečem nasprotju z navedbami v ugovoru. N. pr. Posesnik Peter iz O., ki mu je odmerjen hišni davek, ugovarja, da rabi svoje stavbe le za lastno družino in svoje kmetijstvo in zahteva vsled tega oprostitev. Iz pojasnil, ki si jih je priskrbel davčni urad sam, pa sledi, da ima dotičin posesnik eno sobo oddano v najem za znesek 240 lir letno, kateri znesek je davkarija vzela za podlago obdavčenja. Jasno je, da je tak ugovor ničev in da si dotični posesnik z njim prav gofovo ne more izboljšati svojega stališča. (Dalje.)

**) Vsak davkoplačevalec ima namreč pravico, da sme zahtevati v svojem ugovoru, da ga komisija osebno zasliši. V tem slučaju mora dobiti od komisije vsaj dva dni prej posebno vabilo, iz katerega je razvidna ura, dan in kraj zasedanja komisije.

Gospodarski koledar.

MAJ.

Poljedelstvo: Nadaljevali je s sajenjem krompirja in s sejanjem turšice, sirka ali meljaka, lanu, konoplje, pese, buč, fižola in graha. Presajaj zeljne (kapusove) sadike in sadike krmske pese na stalno mesto. V maju začne plevel, okopavanje in osipanje rastlin. Oplej žito, okopaj krompir in turšico. Kmalu po okopanju naj se krompir in turšica tudi osujeta. Tudi krmsko peso je treba v prvič plitvo okopati. Okopaj in osipaj le v lepem in suhem vremenu, ako hočeš doseči pravi namen okopavanja in osipanja, ki je pred vsem rahljanje zemlje in zatiranje plevela. V tem mesecu se začne košnja inkarnatke (rdeče) laške detelje, lucerne, krmske rži itd. Po krmski rži in inkarnatki obsej njivo s činkvantinom ali pa obsadi jo z zeliem ali s krmsko peso.

Živinoreja: Kdor ni začel že aprila z zelenim krmljenjem živine, bo gotovo pričel maja. Upošteva naj vse, kar je bilo nasvetovano glede zelenega krmljenja v aprilovi številki. Bodi previden posebno pri krmljenju mlade rdeče detelje, ki zelo rada povzroči nevarno napenjanje. Zato pazi, da se mlada detelja ne ugreje in ne postane vela. Mešaj med njo suha krmila (seno, slamo). Zelena krma se lahko poklada v primernih množinah vsem domačim živalim, le vprežna živina (konji, voli) se ne priporoča krmili z zelenimi krmili, temveč le s suho pičo. — Ko začneš goniti živino na pašo, daj ji preden gre na pašo, nekoliko suhe klaje, a tudi pasi jo spočetka le po malo časa. Po paši ji tudi pokladaj še suho krmo. Živino, ki ima oditi maja na planske pašnike, je treba pred odhodom na planine že dobro privaditi na pašo. Mlade živali, ki niso še privajene na pašo in tudi ne na hojo, je treba posebno na hojo toliko bolj privaditi, čim daljša je pot iz doline v planino. — Maja meseca je skrajni čas, da pustimo cepiti vse prasiče proti rdečici. Bolje je plačati nekaj lir za cepljenje vsakega prasiča,

kakor pa prili v nesrečo in utrpeli škodo za več stočakov ali celo tisočakov. Hude izkušnje lanskega leta naj vas izmordijo. Težki tisočaki so šli po vodi, ker se prasiči niso cepili proti rdečici.

Čebelarstvo: Letošnje leto obeta biti za čebelarje nekoliko boljše od lanskega, ki je bilo naravnost katastrofalno. Vsled lepih dni ob cvetlju črešnje in drugega sadnega drevja so se čebelne družine še primeroma dobro razvile. Poročali so nam, da je imel že 18. aprila neki čebelar v baški dolini prvi roj. Če pojde tako naprej, smemo čebelarji z zaupanjem gledati v bodočnost, na akacijevo pašo. — Če nisi še, pripravi si za medišče in roje potrebno satovje, opremi okvirje z žico, itd. Letos imajo najbrže vsi panji dovolj novega medu; a če tega ni, dodaj jim ga pravočasno. Sedaj se rade naselijo v panjih mravlje, zlasti v zadnjem delu, ki so prav nadležne. Da jih odpraviš, postavi v panj na mesto, kjer se mravlje zbirajo, v sladkorni ali medeni vodi namočeno gobo; ko bo na gobi, kamor jih privabi, sladka pijača, dovolj mravelj, vrzimo jo v vrelo vodo. Tako mravlje zatremo. — Če prevažáš na pašo, bodi previden. Priskrbi si pravočasno vsa potrebna dovoljenja. Za vožnjo si moraš panje prav dobro pripraviti, da ti se ne vsuje med potjo roj čebel iz panja. Glede prevažanja veljajo za letoš še vse stare navade.

Kletarstvo: V maju in sicer še pred cvetenjem vinske trte, moramo vsekakor vino v drugič pretočiti. Pri pretakanju zakadimo sode z žveplom, ali pa dodamo vinu 7 g kalcijevega sulfita, ali pa isto količino kalijevega metabisulfita. Posodo, ki ostane prazna, je dobro zakaditi z žveplom in to žveplanje je ponoviti vsake tri tedne. Paziti moramo, da so sodi vedno polni. Zato je zalivanje v vsakem drugem tednu neobhodno potrebno. Vino, s katerim zalivamo, mora biti zdravo in dobro.

Vinogradništvo: Običajno požene trta že v prvi polovici tega meseca eno

ped visoke poganjke. Tedaj bo zadnji čas, da se napenjalci pripognejo in po-vežejo. Po dokončanem pregibanju mo-ramo trte prvič poprašiti z žveplom. Po-trosi naj se le malo žvepla, ker na de-belo potroseno žveplo ožge kaj rado poganjke. V drugi polovici tega meseca bo najugodnejši čas za cepljenje v ze-leno. (O tem čitaj članek v tej številki!) Proti koncu meseca bo potrebno tudi škropiti trte z brozgo modre galice in apna. Za prvo škropljenje je rabiti k večjemu 1 kg modre galice na 100 l vo-de. Če so trte slabe rašče, pognoji jim s čilskim solitrom. Tudi zavilkov od trtjo-na ne pozabi obirati.

Sadjarsstvo: V sadovnjaku ni razum zatiranja škodljivcev, drugega važnega dela. V tem mesecu zatiramo majskega hrošča, gosenice in cvetoderja in listne uši. Hrošče zatiramo z otresanjem, isto-tako cvetoderje in gosenice. V boju proti gosenicam nam služijo dobro po-sebne škarje na visokem drogu. S temi škarjami odrežemo vršičke z zapredki in jih sežgemo. Listne uši, ki delajo veli-ko škode zlasti na breskvah, pokonču-jemo s tobačnim izvlečkom, kvasijevimi trskami in s svinčnim arzenijatom. (Glej članek v današnji številki).

Vrtnarstvo: Glavna opravila v tem mesecu so zalivanje in škropljenje, gno-

jenje z gnojnico, pletev in okopavanje. Berejo se že spomladanska solata, radič in špinača. Pa tudi nekatere druge rasti-line, kakor grah, zgodnje zelje, redkvi-ca nam dajejo že pridelek. Ako nismo zastavili fižolu-pletencu (rakljavcu) kol-ov že pred sajenjem, je treba, da mu zdaj denemo kole. Iz zimskih gredic presajamo na stalno mesto papriko, v kolikor nismo tega storili že aprila. Pre-gosto zelenjavo, posebno solato, repo, peso itd., je treba zredčiti. Za poletno rabo sejemo: radič-solatinik in poletno endivijo. Za pozno jesensko in zimsko rabo sejemo: kodrasto zelje, rožnato ali glavičasto zelje, rdeči radič. Proti kon-cu maja sadimo karfiol, brokole in vr-zote. Ko postane kaka leha prosta, jo posadimo lahko s fižolom, ki nam da strožje pozno poleji ali zgodaj jeseni Kumare je prešči pri h in jih obtakniti z vejcviem. Oblakni tudi grah. Paradižni-kom deni količke, h katerim jih rahlo priveži z rafijom. — Če nimaš domačih gnojil, pred vsem gnojnice za zalivanje zelenjave, si lahko pomagaš z umetnimi gnojili. Na vsakih 100 l vode deni 250 g superfosfata, 125 g kalijeve soli in 225 g čilskega solitra.

Travništvo: Kjer je zgodnja trava, začneš lahko kositi. Zapomni si, da je najboljši čas za košnjo trave takrat, ko je večina trav v cvetju.

Vprašanja in odgovori.

Št. 30. — D. J. K. — Vam, kakor vsem drugim, ki ste se obračali na naše ured-ništvo s vprašanji o razdelitvi skupnih zemljišč in ureditvi njih vživanja in oskr-bovanja, sporočamo, da se je ustanovi-la v brambo pravic vseh upravičenih ju-sarjev »Zveza upravičenih posestnikov« ki ima svoj sedež v Trstu, Via Carducci št. 8/II. Pripravljene pa smo tudi mi vedno vsakomur pomagati, ki se obrne na nas. — Opozarjamo vse, da se morajo vse pravice do skupnih vžitkov prijaviti naj-kasneje do 6. junija 1926.

Št. 31. — H. A. B. — V odgovor na Vaše vprašanje, kako se vzgajajo mladi burančki, smo priobčili poseben članek

na str. 88. današnje številke »Gospodar-skega vestnika«.

Št. 32. — P. A. L. pri T. — Vi ste pra-šali: Istrskemu refošku je lislje močno porjavelo. Menda bo to rija? S čim bi se dala bolezen zabraniti?

Odgovor: Bolezen je res trtna rija. Ubrani se je morete na ta način, ako poškropite trte z navadno bordološko mešanico že, ko napenjajo, in to delo ponovite, kadar se pokaže zarod. Tej bolezni je najbolj podvržen refošk, na-pada pa tudi druge trte. Vsled rije se pridelek zelo manjša in tudi kakovost vina trpi. — Št.

Št. 33. — Z. A. V. — Vi prašate: Kakšen je bil količnik ali množilec za vojno odškodnino v raznih dobah? Mislim oni odstotek, s katerim se ugotovljena in dogovorjena škoda pri stavbah poviša.

Odgovor: Odstotek se je menjal večkrat. In sicer je veljal:

do 31. decembra 1918	— 250%
od 1. januarja 1919 do 28. februarja 1920	— 400%
od 1. marca 1920 do 30. junija 1920	— 450%
od 1. julija 1920 do 30. septembra 1920	— 500%
od 1. oktobra 1920 do 31. maja 1921	— 600%
od 1. junija 1921 do 30. septembra 1921	— 550%
od 1. oktobra 1921 do 15. oktobra 1922	— 500%
od 16. oktobra 1922 do 28. februarja 1923	— 475%
od 1. marca 1923 do 31. avgusta 1923	— 450%
od 1. septembra 1923 do 15. maja 1924	— 425%
od 16. maja 1924 do 15. maja 1925	— 400%
od 16. maja 1925 do 15. septembra 1925	— 420%
od 16. septembra 1925 do danes	— 450%

Recimo, ako ste sklenili marca letošnjega leta konkordat za škodo pri hiši za 10.000 lir po predvojnih cenah, Vam pritiče danes odškodnina 45.000 lir, to je $10.000 \times 4,5$. Seveda, ako je bila hiša zidana v času od 5. septembra 1925 naprej.

Št. 34. — B. A. R. — Vprašanje: Moj brat je umrl brez oporoke. Imel je hišo, ki jo je kupil že pred poroko. Pozneje je kupil še eno posestvo, za nakup katerega je prispevala tudi njegova soproga, a kot lastnik je bil vpisan on sam. Ženitna pogodba je bila narejena: dedič eden za drugim. Razen vdove so žive še tri hčere; od teh je ena poročena izven hiše, ista je dobila ob poroki že nekaj denarja brez katerekoli pogodbe; drugi dve sta še doma neomoženi. Pojasnite: a) ali se bo mogla vdova uveljaviti kot solastnica posestva, oziroma koliko pripade njej kot užitek? b) katera izmed hčerk je po zakonu glavna dedinja; ona, ki je omožena in ki je najstarejša, ali ona, ki je druga po starosti še na domu? c) koliko pripade vsaki dedinji?

Odgovor: Ako je umrl Vaš brat brez oporoke in ako obstoja pravilna ženitna pogodba, s katero sta se oba zakonca, mož in žena, brez pridržkov izjavila, da si v slučaju smrti sledita eden za drugim kot lastnika premoženja, je v Vašem slučaju vse po pokojnem bratu ostalo premoženje, premično in nepremično, terjat-

ve in dolgovi, last še žive žene. Otrokom pritiče le takozvani nujni delež po očetu. V Vašem slučaju bi ta delež znašal eno osmino cenjene vrednosti zapuščine za vsako še živo hčer ne glede na to, ali je poročena ali neporočena. Ta delež pa se izplača le v denarju. Če so dolgovi, se tudi ti porazdelijo med hčere v istem razmerju. — Ako pa bi ne obstojala pravilna ženitna pogodba, na podlagi katere bi mogla udova uveljaviti svoje, prej navedene pravice, in ako je umrl mož brez oporoke, pripade v tem slučaju ženi ena četrtina zapuščine v izključno last, ostalo pa se porazdeli med otroke. V tem slučaju bi vsaka hči dobila tudi eno četrtino zapuščine v izključno last. — Ker ni oporoke, v kateri bi bila ena ali druga oseba določena za glavnega dediča, zakon v Vašem slučaju ne pozna glavnega dediča, ampak preostalina se razdeli med vse štiri v prej opisanem razmerju, ne glede na to, kje kdo biva in ali je poročen ali ne. — Vdovo in hčere morejo dobiti svoje deleže le v prej opisanem razmerju. — R.

Št. 35. — Č. R. R. — Vi prašate: Ali je res, da se ne sme prodajati več na debelo manj kot 100 litrov vina brez plačila užitnine?

Odgovor: Res je! Od 1. januarja 1926 je treba plačati od vina, ki ga prodaste v količini pod 100 litrov užitnino. Do takrat je bila pri nas količina vina nad 56 litrov, v starih pokrajinah pa 50 litrov užitnine prosta. Kdor si pa hoče kupiti danes manj kot 100 litrov, mora že užitnino plačati.

Št. 36. — C. P. I. — Vi pišete: Kako se spravi najlažje obnožina iz celic?

Odgovor: Zdi se nam, da bi šlo najbolje s prav fino pinceto. Ali, ker je tako delo silno zamudno in brezplombno, je najbolje, da se pusti, da to delo opravljajo čebele same. Sate z obnožino denite v panje in videli boste v kratkem, da so jih čebele temeljito očistile, posebno spomladi, ko ni zunaj cvetnega praška (pelodi) v obilici. — Dr. B.

Poravnajte naročnino za
GOSPODARSKI VESTNIK.

Tržne cene.

Vse pod tem naslovom navedene kmetijske potrebščine se dobijo zajamčeno pristne pri Kmetijskem društvu v Gorici, Via Carducci št. 6, drugo dvorišče in pri Tržaški kmetijski družbi v Trstu, Via Torre bianca št. 19. Svoji k svojim.

Superfosfat. — Na trgu je tiho. V nekaterih pokrajinah je naročeno nekaj superfosfata za maj. Na splošno pa se lahko reče, da je raba tega gnojila za letos zaključena.

Čilski soliter. — Popraševanje po solitru se drži, cene silijo za spoznanje navzgor, vendar niso pretirane. Za letos se predvideva, da pojde mnogo tega gnojila v državi. Pri nas so tudi prišli kmetovalci do spoznanja, da se more soliter prav dobro in z lepim uspehom rabiti pri krompirju in turšici.

Zveplenokisli amonjak. — Raba tega gnojila v letošnji kampanji se zaključuje. Popraševanje prav neznatno.

Apneni dušik. — Vzbuja se ponovno zahteva po tem gnojilu. Posebno v maju se predvideva, da bo popraševanje in raba apnenega dušika velika. Drugače je trg miren z ozirom na cene, na katere najbrže ne bo vplivala tuja konkurenca.

Kalijeva sol. — Raba tega gnojila ponehuje, za to malo zahtev.

Modra galica. — Dobavitelji so zadostili zahtevam odjemalcev. Mestna in podeželska skladišča so pravočasno dobila naročene količine blaga, ki je večinoma oddano. Predvideva se, da bo vsled vremenskih nepravil tudi letos potreba galice velika. Došlo blago najbrže ne bo zadostovalo zahtevam, za to pa, vinogradniki, priskrbite si pravočasno dovolj galice, da jo boste imeli pri rokah, ko jo bo treba v vinogradu. Proti strupeni

rosi ni drugega sredstva, kakor galično-apnena raztopina.

Žveplo. — Zahteve po žveplu se večajo, trg kaže veliko živahnost. Zdi se, da v skladiščih ni preveč blaga; čuti se neko pomanjkanje. Blago se ponuja za juni. Cene se držijo. Priskrbite si pravočasno žvepla, ker tudi od rabe žvepla je v mnogem oziru odvisna letina v vinogradu. Če si napravil že druge žrtve za svoje trte, ne opusti tudi te, ker žveplanje ni v vinogradu nič manj potrebno, kakor škropljenje.

Orehove tropine. — Še vedno vlada živahno popraševanje po tem krmilu. Čuti se pomanjkanje sena. Živinorejcem je le svetovati, da naj ne opustijo rabe tropin v svojih hlevih tudi ta krat, ko bo dovolj zelene piče na razpolago.

Seno. — Popraševanje po senu še vedno živahno. Cene so visoke. V Gorici med 50—60 lir za 100 kg. Pričakovati je, da bodo sedaj cene popustile, ko začne zelena krma.

Slama. — Malo popraševanja. Cene padajo.

Vino. — Popraševanje po dobrem blagu se množi. Kaže, da se zaloge prvovrstnih vin bližajo hitro koncu. Cene gredo za spoznanje navzgor. Na sploh vlada prepričanje, da se cena še zboljša, četudi se v inozemstvo ni izvozilo letos toliko vina, kakor lansko leto.

Živina. — Cene se držijo. Živinski trgi so na sploh dobro obiskani. Pričakovati je, da bo cena živini rastla, ko bo dovolj piče na razpolago. Značilno je, da se je uvoz jugoslovanske živine jako zvišal.

Vosek. — Popraševanje živahno. Na sploh pomanjkanje blaga. Čebelarska zadruga v Gorici kupuje vsako množino voska in ga plačuje po najvišjih dnevni cenah.

Gospodarski drobiž.

Nov gozdni zakon. — Italija je revna na gozdih. A še v onih, ki obstojajo, se ni tako gospodarilo, kakor bi se spodobilo. Radi tega je bil res potreben strog zakon, ki zasleduje namen, dati trdno podlago za varstvo že obstoječih gozdov in onemogočiti še nadaljno opustošenje že itak revnega gozdnega posestva v Italiji. Zakon predpisuje visoke denarne globe za vse prestopke.

Poljske tatvine. — V povojni dobi se je razpasla tatvina poljskih pridelkov, v taki meri, da ogroža ponekod že prav hudo posamezne kulture. Res, da lastnik ne bo čutil, ako mu uboga ženica odnese snop drv iz njegovega gozda; a če

se to ponovi 10, 100 in še večkrat, je škoda očitna. Dočim je prej take prestopke sodil župan kot upravna oblast, je sedaj za to edino kazenski sodnik pristojen. In to ni praktično. To uvidevajo tudi v starih pokrajinah. Radi tega so predlagale nekatere ugledne kmetijske organizacije, da naj se s posebnim zakonom da županom oblast soditi grešnike, ki kradejo poljske pridelke. Predlog je umesten!

Poskusno oranje z molornim plugom se je vršilo na pobudo kmetijskega urada v Ajdovščini na polju blizu Vipave dne 11. aprila 1926. Poskus se je popolnoma obnesel. Prisojstvovalo mu je ve-

liko število kmetovalcev iz vseh bližnjih vasi. V 80 minutah je motorni plug preoral 35 cm globoko njivo okrog 2000 m² površine. Enako dobro je uspel poskus oranja travnika. Gledalci so se na lastne oči prepričali, da je oranje s strojem praktično, ceno in dobro izvršeno delo. Poskusi se bodo nadaljevali. Pričakovati je, da bodo tudi ti rodili enake uspehe, in da ni več daleč čas, ko bodo naše gospodarske organizacije začele misliti na nabavo motornih plugov za svoje člane. In to bo zopet korak naprej v našem kmetijstvu.

Vnovčevanje živine na Tolminskem in sploh v gorenji soški dolini je podvrženo velikim nesfalnostim. Da bi se postavila živinska kupčija na gospodarsko pravilno podlago, se je sprožila misel, naj bi se pri Sv. Luciji ob Soči vpeljali redni živinski semnji, ki bi bili nekaki regulatorji tržnih cen za ves hribovski del dežele. Misel je zdrava. Na prizadetih činiteljih, v prvi vrsti na županstvu pa leži sedaj, ali in kedaj postane ta beseda meso. Zganite se vsi, pa takoj. — Da bo živina tudi po kakovosti — in ne le po številu — prvovrstna, ki bo dosegala vi-

soke cene na trgu, je treba, da živinorejci v hribih popustijo nekoliko od svoje konservativnosti. Duh časa in naglo korakanje na vseh drugih gospodarskih poljih, sili na to. Živinorejci se morajo zavdati, da so zdravi in lepi biki ključ do napredka živinoreje.

Davek na cigaretno papirčke bo uveden v državi. Ta davek bo znašal 25 stotink za vsakih 100 papirčkov. Davek stopi takoj v veljavo za vse papirčke, ki se nahajajo v tovarniških zalogah. Za papirčke, ki se nahajajo že v trgovinah na drobno, stopi ta davek v veljavo še le 60 dni po objavi tozadavnega zakona v uradnem listu.

Zadružne sušilnice svilodov. — Svoj čas se je mnogo govorilo, da se ustanovi za naše ljudi v Gorici ali kje v njeni bližini zadružna sušilnica svilodov. A letos je ni še. In vendar bi bila jako potrebna. Uspehi že delujočih sušilnic v furlanskem delu dežele bi nas morali podžgati, da si osnujemo tudi mi kaj sličnega. Blaga bi bilo dovolj in korist bi bila splošna. Saj se je svilogojstvo začelo lepo razvijati med našim ljudstvom.

(Tiskala odlikovana Narodna tiskarna — (30.—IV.—1926.) — Odgovorni urednik: Dominko Viljem.)

VABILO

na

redni občni zbor

Mlekarske zadruge v Trnovem.

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 16. maja 1926 ob 3. uri in pol pop.

v prostorih mlekarne s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo predstojništva.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1925.
5. Volitev predstojništva in nadzorništva.
6. Čitanje revizijskega poročila in sklepanje o njem.
7. Slučajnosti.

Letni in končni račun, predloge, ki se bodo stavili o njih občnemu zboru in poročilo nadzorništva, so od 2. maja 1926 naprej razpoloženi. Zadrružniki jih lahko vsak dan pregledajo ob uradnih urah.

V Trnovem, dne 30. aprila 1926.

NACELNIŠTVO.

Kmetje!

Tržaška kmetijska družba v Trstju

Via Torre bianca 19 ima v zalogi vse kmetijske potrebščine.

Kmetijsko društvo v Gorici, Via Carducci 6, drugo dvorišče, ima v zalogi vse kmetijske potrebščine.

Prva tovarna pohištva na Goriškem

ustanovljena leta 1897.

Če si hočeš priskrbeti z malimi stroški dobro pohištvo,
obrni se na staro tvrdko

Anton Breščak,

ki ima v zalogi na izbiro popolne sobe, bodisi
fornirane ali iz različnega lesa, od najpriprostejših do
najrazkošnejših.

GORICA - Via Carducci št. 14.

Domače podjetje.

Trpežno delo.

Cene nizke.

„GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

Gorica, Via Carducci 7, I.

Lastno poslopje. — Križišče tramvaja.

Najstarejši slovenski zavod v Gorici, ustanovljen leta 1883.

Obrestuje navadne **hranilne vloge** po čistih 4°/_o. Davek plačuje zavod sam.

Na odpoved **vezane vloge** obrestuje po dogovoru najugodnejše. Sprejema vloge na **tekoči račun**.

Daje svojim članom **posojila** na vknjižbo, menice in zastave, ter jim odvarja **pasivni tekoči račun**.

Uradne ure za stranke od 9-12 in od 15-17.

Ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne je urad zaprt

TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

registrovana zadruga z omejenim poroštvom
uraduje v lastni hiši ul. Torrebianca 19/I.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4°/_o,

večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema „dinarja“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plača zavod sam. - Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite.

Obrestna mera po dogovoru. Na razpolago varnostne celice

Uradne ure za stranke od 8¹/₂ do 13 in od 16 do 18.

Ob nedeljah je urad zaprt. Št. telef. 25-67.

Naš zobozdravnik,

specijalist za bolezni v ustih in na zobeh

M.U. dr. Lojz Kraigher

z nemškim zobozdravniškim izpitom za zobozdravniška in zobotehniška dela

v GORICI, na Travniku št. 20. I nadstropje

Starodavna tovarna tehtnic, utež in mer

GIUSEPPE FLORENZ & Co v Trstu Via Gius. Vidali 9, Tel. 13-64

z bogato izbero utež in mer tu-in inozemskih

pravilno žigosanih (cementiranih) tehtnic.

Sprejemajo se popravila vsakovrstnih tehtnic po zmernih cenah.

Tekom popraviljanja posodimo druge tehtnice popolnoma brezplačno.

SOL ZA ŽIVINO

dobite pri tobakarnarju Marcu v Gorici Via Seminario od 100 kg naprej.